جەلالیزم، لە فۆرم و ڤێرژنی نوێدا … کامیار سابیر

بەشی دووەم لە زنجییرە وتاری(سلێمانیی، پایتەختی جەهلی کوردایەتیی)

مرۆڤ هەندێجار دەبێ بە جورئەتەوە دان بەو نەزانیی و جەهلە سیاسییەدا بنێت کە لە رابردوودا، تێگەیشتنی سیاسیی خۆی تێدا فۆرمەڵە کردووە. لە راستییدا زۆرینەی هەرە زۆری ئەو چەپ و مارکسییانەی دوای خورافاتی کۆمەڵەی مارکسیی-لێنینیی(دواتر کۆمەڵەی رەنجدەران) کەوتبوون، یان ئەو دەیان هەزار گەنجە رادیکاڵ و حەماسییەی، عاطیفەی ماویزم و لایەنگریی لە رەنجدەران و هەژاران، فوارەی بە خوێنی دەمارەکانیان دەکرد، یاخود ئەو هەموو نوخبە شەهادەدار و رۆشنبیرە جەراجەرانەی دوای شۆڕشی نوێی گەلەکەمان کەوتن، گوایە ئیزاحەی ماڵی بارزانیی و حیزبە عەشایەریی و بنەماڵەییەکەیان دەکرد، هەموویان (بە خۆیشمەوە کە موراهیقێکی هەشتاکان بووم) نەک هەر هەڵە بووین، بەڵکو زۆر زۆریش موتەوەهیم بووین.

ئەوەی لە بزوتنەوە سیاسییە جەراوجۆرەکانی شەخسی جەلال تاڵەبانیی تەواو گەیشتبێت، تەنیا و تەنیا دەسگای جاسوسیی پاراستنی پارتیی بوو کە چەمکی “جەلالیزم”یان زۆر بە وردەکارییەوە، لە ئەدەبی سیاسیی کوردییدا، تەوظیف دەکرد. بە واتایەکی تر لە شەستەکانەوە تا ئەم ساتە، یەکێتیی نیشتمانیی،کۆمەڵەی رەنجدەران و شۆڕشگێران…تاد، هەروەها گۆڕانی ئەم دە ساڵەی رابردوو، جگە لە فۆرمەڵەبوونی ڤێرژنە جیاوازەکانی جەلالیزم، شتێکی تر نەبوون و نیین. گۆڕان، راستە بە ناو حیزبێکی سیاسیی جیاواز بوو لە کایەی جەلالیزم، بەڵام لە واقیعدا، جەلالیزمێکی تەراو بوو، بەشوێن پشک و هەژموونی سیاسیی و ئیقتیصادیی قائیدەکەیەوە بوو.

بە تێگەیشتنێکی تر، یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، بە کۆمەڵە و شۆڕشگێڕانەکەیەوە، زووتر بە بزوتنەوەی سۆشیالیست و کۆمەڵەی مارکسیی- لێنینییەکەیەوە، بە سەرۆک عەشیرەت و نوخبە ئەفەندییەکانی شارەکانیەوە، بەو سیاسییە گەنجانەی حەفتاکان کە موویان لە نەهاتبوو، لەگەڵ پییرە پیاوەکانی ئەیلولدا، بە قیادییەکانی گۆڕانیشەوە کە پێشتر بە سیجل و ئیضبارە جەلالیی

بوونە، هەموویان داشی دامەی دەستی جەلال تاڵەبانیی بوونە. تاڵەبانیی لە ئەساسدا کە ئەو هەموو حیزب ورێکخراوانەی دروست کردەوە، دوای ئەو ڕووداوانەی بە ٦٦ ناوزەد بووە، بەس بە ئەوە بوو، ذاکیرەی ئەدەبییاتی سیاسیی کوردیی لە ٦٦ بسڕێتەوە و قیادەی حەرەکەی کوردیی لە ئەستۆ بگرێتەوە و جوبرانی ٦٦ بکاتەوە.

دیارە من مەبەستم لەوە نییە کە ٦٦ خیانەت و جاشییەتیی بووە و تەمەڕودەکەی ئەیلول شۆڕشێکی ئازادیخوازانە بوو! بەڵکو ڕێک بە پێچەوانەوە، وێڕای هەموو خراپییەکانی ٦٦، بەراورد بەو عەمالەتە ئیقلیمیی و موخابەراتییەی قیادەکانی پارتیی پێی هەڵسان و لەگەڵ بەعثییەکاندا تەحالوفیان کرد و کەوتنە تەقەکردن لە عەبدولکەریم قاسم و بوون بە مورتەزیقەی ساواکی ئێرانیی و مەسادی ئیسرائیلیی و غەربیی، ئەوە بە دەنیاییەوە جاشایەتییەکەی لەکاڵییەکەی ٦٦، زۆر زۆر لە جاشایەتییە ئیقلیمییەکەی ئەیلول، شەریفانەتر، واقیعییتر و عەقڵانییتر بوو. گومانی تێدا نییە لە تەمەڕودەکەی ئەیلولی ئاغاوات و ئەفەندییەکاندا، تاڵەبانیی و ئیبراهیم ئەحمەد، ڕۆڵێکی زۆر خراپیان گێڕا و بگرە ئەوان بە بەگژاچوونەوەی شەریفترین حکومەتی نیشتمانیی لە عێراقدا، داینەمۆ و ماستەرمایندی مورتەزیقەی ئیقلیمیی و بگرە جیهانییش(بریتانیا و ئەمەریکا) بوون.

هاوکات، لای من جەلالیزم لە ڕووە سیاسییەکەیەوە، خراپ نەبووە، بەڵکو کارێکی زۆر جەرییئانە و سەرکێشیانە بوو دژ بە هەژموون و جەبەرووتی ماڵی بارزانیی، تا ڕادەیەکی باشیش سەرکەوتنیان بە دەست هێنا. بەڕادەیەک لە تەمەڕودەی چەکدارییەکەی بە شۆڕشی نوێ ناسراوە، بەشێوەیەک ئاشبەتاڵ و پارتیی ئیحراج کرابوون، کەسێ زۆر زۆر چاوقایم نەبووایە لە ناوچەکانی هەولێر، سلێمانیی و کەرکوک، تەنانەت لە بادینانیش، لە ڕووی نەدەهات بڵێ پارتییم و بنەماڵەی بارزانیی بە قائید دەزانم. خراپیی جەلالیزم و بەسەروبەریی جەلال تاڵەبانیی، لە ڕووی فیکرییەوە بوو. ئەم پیاوە سیاسییەکی زۆر زیرەک و پۆپۆلیستێکی زۆر وردەکار بوو، بە سنوور جەرائەتی سیاسیی هەبوو، توانای قەراری سیاسیی و عەسکەریی زۆر قورسی هەبوو. پێنجا ساڵ لە مێژووی کوردستانی بە هەموو باشیی و خراپییەکانییەوە بەخۆیەوە نووساندووە و کەس ناتوانێ ڕۆڵی سیاسیی و عەسکەریی تاڵەبانیی، نادید بگرێت.

خاڵی نەگەتیڤی گەورەی تاڵەبانیی، نەبوونی مەرامی سیاسیی، بە فیکریی، بێ گوتاریی و نەبوونی ئاڵتەرناتیڤێکی سیاسیی ڕۆشن بوو کە

نەیتوانی خۆی لە کوردایەتییە رەسەنەکە(بە قەولی مەسعود بارزانیی راستەرەی کوردایەتیی) جودا بکاتەوە. ئەم پیاوە و هەموو ئەوانەی بە دەوریەوە بوون، لە شێخ شەهابەوە بە ئارام، لە عەلی عەسکەریی و د.خالیدەوە بە رەسول مامەند، لە کۆمەڵەی مارکسیی-لێنینییەوە بە نەوشیروان موصطەفا، بە چەپ و راستییانەوە، کەسیان نەیانتوانی دەربازی ئەو گوتارە نەتەوەییە رزیوەی کوردایەتیی ببن و گوتارێکی نیشتمانیی- دێمۆکراتیی و عەقڵانیی بە ململانێ سیاسیی و عەسکەرییەکان لەهەمبەر دەوڵەتی عێراق، دابنێن. لەم ئاقارەدا، گەورەترین هەڵەی ستراتیژیی تاڵەبانیی لە رەهەندی فیکری سیاسییەوە ئەوەیە کە هەمیشە لە پەنای پۆپۆلیزم و گوتاری شارییانەی کوردایەتییەوە، ویستوویەتی بەڕەبەڕە بەسەر گوتارە عەشیرەتییە کوردایەتییەکەی ماڵی بارزانییدا بکات(نەک رەخنەی لە بگرێ). بە واتایەکی تر، تاڵەبانیی هەمیشە(لای کەم تا کاتی کەوتنی رژێمەکەی صەدام) ویستوویەتی بە ساحەی سیاسیی کوردستانیی بسەلمێنێ کە ئەو باشتر و چاکتر، لە پارتیی و بارزانیی، کوردایەتیی دەکات.

ئەم دەردە قەومییە نەژادییە لەکاڵییەی تاڵەبانیی، گیرۆدەی نەوشیروان موصطەفایش بوو بوو، وەکو خۆرێش بە سەکتی هەموو قیادییەکانی یەکێتیی و گۆڕاندا، رۆچوبوو. بە تاڵەبانیی و موصطەفا و هەموو کۆمەڵەی رەنجدەران و رێکخراوەکانی ترەوە، نەیانتوانی فۆرمەڵەی گوتار و دیسکۆرسێکی سیاسیی جیاواز لە پارتیی، بکەن. ئەصڵەن، روئییەی سیاسییان، روئیای لێکدانەوەکانیان و مەعریفەی سیاسییان، لەچاو ماڵی بارزانییدا، تەنیا ئەوە بووە کە ئەمان موثەقەف بوونە بە ئەو سەردەمە و ماڵی بارزانیی، عەشایەر و موحافیظکار بوونە. هەر ئەم بێ فیکریی و نەبوونی روئییە و بێ گوتارییەیە کە سەرەنجام، سەری هەموویان(هەموو حیزب و سیاسییە شوێنکەوتووەکانیان) لە سەران گوێلکەکانی کوردایەتییەکەی پارتییەوە، سەر دەردەهێننەوە.

ئەم دۆخەی سلێمانیی و ئەو دۆخە دەروونییەی لەو سیاسیانەی چەرخی رابردووی ئەم ناوچەیەدایە، بە تایبەتیی ئەوانەی لە یەکێتیی بێ ئومێد بوون و لە گۆڕانیش دەیان هەڵکەنرا، خۆی لە هەیەجانی جەلالیزمێکی تردا دەبینێتەوە، بەڵام جەلالیزمێکی خامەش، بێ بەرنامە و بێ روئییە لە زۆربەی رەهەندە سیاسیی، جقاکیی و کولتوورییەکاندا، حەرفیان بە گوتن نییە. نوخبەیەک لە سیاسیی و هەندێ لەو رۆشنبیرانەی بە دەوری گۆڕانەوە بوون، چۆن لە ریفراندۆمەکەدا دوای عەوام کەوتن و ناسیۆنالیزمە کوردایەتییەکەی

بارزانیی، جەوی کردبوون و لە ترسی تەخوینی کوردایەتییش، هەر منگەمنگەی نەتەوەیی و نەژادییان بوو، نوخبەیەک توانای بەرهەمهێنانی هیچ ئومێد و هیچ فیکرێکی سیاسییان نییە و بەردەوام غەم و ناسۆر بە دەم چای خواردنەوە و قاوەخواردنەوە، بە دووزەلەکانی کوردایەتییدا دەکەن و پییش دەخەنەوە. ئێستا ئەمانە بە هەموو عەقڵی بەریینی خۆیانەوە دەیانەوێ لە سلێمانییەوە، جارێکی تر دەهۆڵی پایتەختی کوردایەتیی بکوتنەوە و فیشاڵی نەتەوەیی لە سلێمانییەوە، جاڕ بدەنەوە، بەوەی کە ئەم هەموو گەندەڵیی، دزیی و چەتەگەرییە لەو خورافاتەدا دەبییننەوە کە دەبێ کوردایەتیی لە ماڵی بارزانیی و تاڵەبانیی و بگرە کوڕەکانی موصطەفا وەربگیرێتەوە و بە سەر رەگە رەسەنەکەی ناسیۆنالیزمی ئەصیلی کوردایەتیی، ببرێتەوە.

تاکە رەگەی رزگاربوونی سلێمانیی لەم خورافات و وەهمە نەتەوەیی و نەژادییانەی لە ماوەی صەد ساڵەی رابردوودا جگە لە دابەڕان و پەراوێزخستن لە ئاستی عێراق و ناوچەکەیشدا شتێکی تری بە نصیب نەبوو، ئەوەیە کە نەوەیەکی تر لە گەنجان، بە یەکجاریی قەطیعەی کولتووری هەموو سیاسیی و حیزب و نوخبەکانی رابردوو بکەن و مەبنای گوتارێکی بەدیل بە کوردایەتیی و فاشیزمی نەژادیی و نەتەوەیی دابڕێژن کە خۆی لە بە نیشتمانییکردنی سلێمانیی و هەموو هەرێمی کوردستاندا ببینێتەوە و لەرەشەوە، واقیعییانە و عەقڵانییانە، ئەم گوتارە، مامەڵە لەگەڵ دەوڵەتی عێراق و دەوڵەتانی ئیقلیمییدا بکات. دەڵێم گەنجان، چونکە ئەم نەوە کۆنانەی رابردوو، تەنانەت ئەوانەی تەمەنیشیان لە سییەکاندایە، زۆرینەیان موبتەلا بوونە بە ناسیۆنالیزمی کاژیکیی و بابانیی و موکریانییەوە و هەمیشەیش، سوپای یەدەکی ئەو تیجارەت و بیزنسە گەورەیەن کە رائیدەکانی، ماڵی بارزانیین و بەگەڕیان دەخەن.

ئەو بێ ئومێدییە سیاسییەی لە کوردستان بەگشتیی و لە سلێمانیی و گەرمیان بە تایبەتیی هەیە، مەسئولی ئەوەڵ و ئەخیر، ئەو دەعەجانبوونەی سیاسەتی کوردیی و نوخبە سیاسیی و ڕۆشنبیرییەکانییەتی بە ئەوهامە بەتاڵ و خورافییەکانی جەلالیزم لە فۆرم و ستایڵی جیاوازدا. جەلالیزمێک کە مەلاییزمی بردە ئاسمانی تەقدیسکردنەوە. تا سلێمانیی لە شاخی گۆژەوە، بە نەخشەیەکی خورافیی کوردستانی گەورەوە، بە فشەی پایتەختی جەهلیی کوردایەتییەوە، قرقەنەی نەژادیی و نەتەوەیی بداتەوە، تا سلێمانیی و نوخبەکانی تەجاوزی فاشیزمی کوردایەتیی و حەماقەتە سیاسیی و

کولتوورییەکانی کوردایەتیی و ئەم ناسیۆنالیزمە تاڵانییە چەتەگەرییە نەژادیی و طائیفییە نەکەن، ئەوە تۆڕێ گەورەکانی پارتیی و ماڵی بازرگانیی، بیزنسمانە میلیاردێرە سیاسییەکانیان کە ئێستا لە سایەی چەتەگەریی ئابوورییەوە(سەربەخۆیی ئابوورییەوە) بوونە بە خاوەنی پارەیەکی خەیاڵیی، توانای مۆبێڵایزکردنی مۆبەکانی کوردایەتیی سلێمانییان هەیە کە بە قازانجی ئەجێندا و سیاسەتەکانی خۆیان، چۆنیان بوێت، بیانەڕتێنن.

درێژەی هەیە...